

זיוּי נָיו

מחשבות על מרוץ החיים

ד"ר חנה קטן

תוכן היצירות

5 פתיחה ❧ 8 מה שהפסדתי ביושר ❧ 12 לעבור את החגים בתקופת
ההתמחות ❧ 14 ברוך שעשני כרצונו ❧ 16 יהיה בסדר ❧ 20 רופאה יולדת
ביום כיפור ❧ 24 עובדות החיים ❧ 26 להיות רופאה בחדר הלידה של
בנותיי ❧ 30 להיות רופאה של הבעל, הילדים והנכדים ❧ 34 לכי לרופאה!
36 מחלה שקופה ❧ 40 רק שאלה קטנה, דוקטור ❧ 44 את יודעת
שאנחנו קרובות? ❧ 46 דברים ש(לא) מספיקים בנסיעה ❧ 48 המיטה
הריקה ❧ 50 ימים של תאומים ❧ 52 לחכות בתור ❧ 54 מתבגרים בבית
56 הזמנה לחתונה ❧ 58 מי אצלכם בחג? ❧ 60 ערב יום הכיפורים
64 איך מארגנים לי יום הולדת? ❧ 66 שישה בנים בחאקי ❧ 70 סוכות
ורומפלנאכט ❧ 72 שבת משפחתית ❧ 76 תובנות מאספת הורים ❧ 78
בן חדש נולד ❧ 80 חוגגים אירוסין ❧ 82 חתונה שמינית ❧ 86 עימם
אנוכי בצרה ❧ 88 אמא של שבת ❧ 90 במפגש עם סטודנטיות ❧ 92 איך
שגלגל מסתובב ❧ 94 קשה לי להיפרד ❧ 96 על התפילה ❧ 98 להתחיל
שבוע ❧ 100 לדאוג לזוגיות ❧ 102 כל ילד ועקומת הגדילה שלו ❧ 104 כל
ילד והמיקום שלו ❧ 106 שלושה דורות בביתנו הקטן ❧ 110 ואני אמא של
כ-ו-ל-ם ❧ 112 אימהות מאוחרת ❧ 114 אז מה עושים?! ❧ 116 אותות
של הזדקנות ❧ 118 מה יש בתיק שלי ❧ 120 קניתי חנות צעצועים ❧ 122
סבתא שלי רופאה ❧ 124 מחשבות על פורים ❧ 126 מפלצת החמץ?!
❧ 128 הלב שמתרחב כמו אקורדיון

פתחה

כשהייתי ילדה, אמי הייתה שרה לי את השיר הנפלא של שושנה
דמארי וחיים חפר 'היו זמנים', שיר נוסטלגי על ימים שהיו ואינם,
על תובנות שנרקמו עם השנים, על צביטות בלב, וערגה לגעת
בגלימת העבר החמקמק, שיר שיש בו גם יישוב דעת השמור
אך ורק לבאים בימים:

"יבוא היום ועוד נשב אל מול האח...

ומסביב ומסביב ישב הטף...

ותיאנח - היו זמנים היו זמנים".

אני מגוללת בדמיוני את מגילת התחנות שעברתי במעגל חיי,
כאשה צעירה שסדר יומה הישרדותי, עצורת נשימה, ובית
עמוס עם ילדים בקֶשֶׁת גילאים רחבה, בית חם וצפוף וחי ובוועט,
והגעגוע גואה בי באחת, מטפס בנחילי תודעתי ומהבהב ובוהק.
ואחריהם שנים בהם העוגן קצת מרפה, והנביטה נושאת פירות
בשלים, והצמיחה של כל אחד ואחד בעלעול צבעוני, כל אחד
והצמיחה המדויקת לו, ומאירים את העולם באור המיוחד
להם. והנה, מתאספים ובאים אחד אחד על מגש כסוף בני
הזוג - ילדים חדשים הנולדים לנו ללא חבלי לידה, ומושכים כל
אחד במכחול שלו המעשיר את תמונת חיינו בצבעים חדשים.
ואחריהם הנכדים, בני בנים שהם כבנים.

ואני לומדת לשחרר את החבל, ולקחת כמה צעדים אחורה
מקדמת הבימה, לתת להם לביים את תסריט חייהם השלמים.

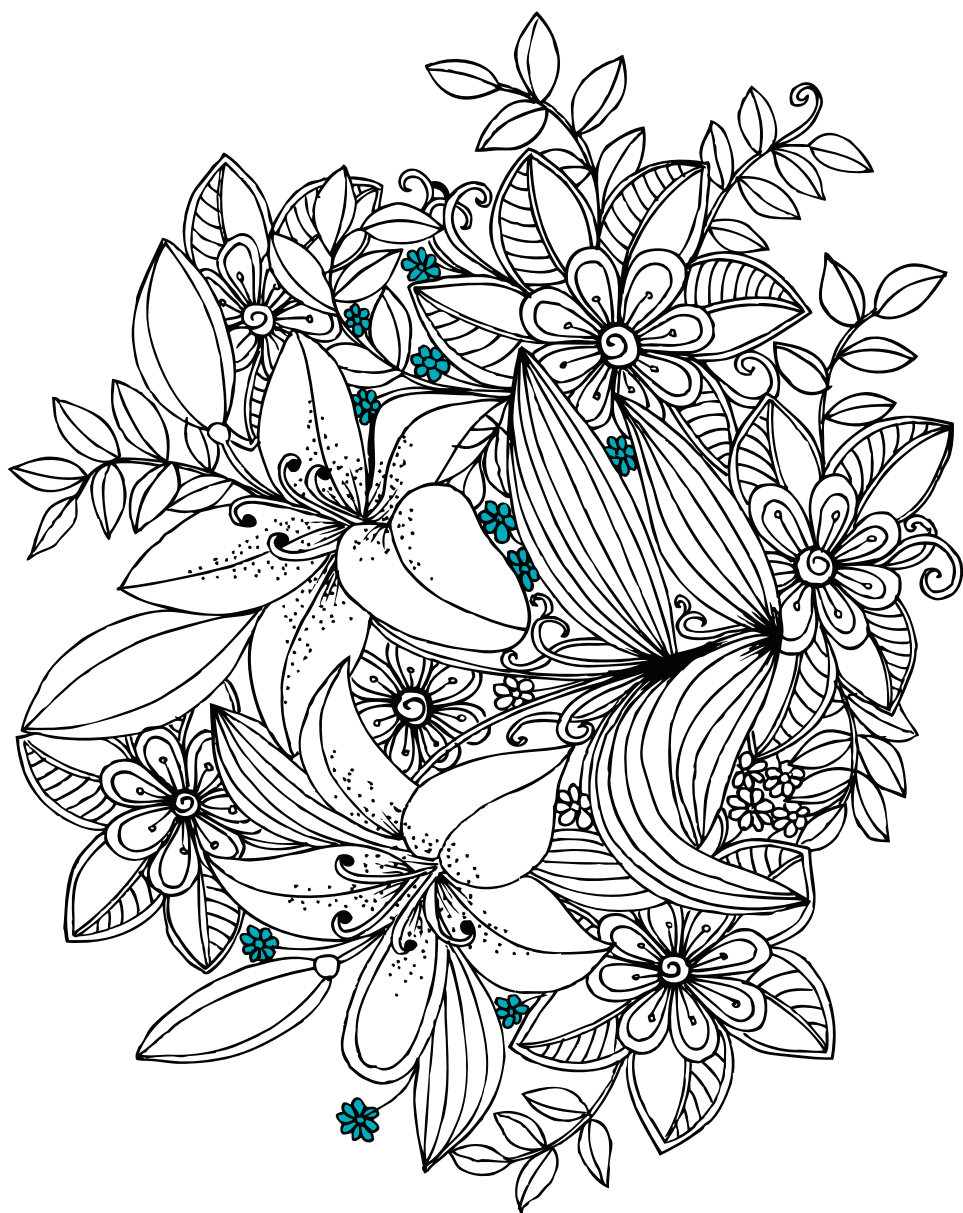

הספר הזה הוא מאוד אישי ופרטי, אבל יש בו פכים ורגעים המשותפים לכולנו - מבט על מירוץ החיים, על הג'אגלינג - התמרון - בין התפקידים המרובים שלקחנו על עצמנו - אימהות, בנות זוג, נשים במעגל העבודה והיצירה האישית.

בעמודים הבאים אמנם ישנה הצצה ליומן האישי שלי, אבל זו הזמנה לך, הקוראת, להוסיף את מחשבותייך ונקודת המבט שלך על המתרחש בחייך. הזדמנות לקחת נשימה עמוקה ולהביט על מה שהיה ומה שעתיד בע"ה להיות. לשרבט, לסמן, ואפילו לצבוע ולעטר את סיפור חייך.

והמגילה עוד לא תמה. ויש לה כל כך הרבה סיפורים שהיא מבקשת לספר. אז בואו נתחיל...

)
חנה קטן

מה להפסדתי זיולר

יום עיון על לימוד תושב"ע לנשים. נשים צעירות סביבי, חלקן נשואות, עטרת לראשן בשלל צבעים וקשירות, וכולן שופעות רענגות געורים ועיניים בורקות. הרבנית אסתי רוזנברג (ליכטנשטיין) מדברת בלהט על הצורך בעמקות בלימוד התורה כבסיס לעבודת ה'. קולה מתנגן בעוצמה ושלהבות קודש ניתזות לכל עבר. על מה חרב בית ראשון? היא שואלת, על כך שצדיקים של אותו הדור לא בירכו בתורה תחילה - לא הפכו את לימוד התורה למהות מבעבעת, מחיה וקיומית.

אני מרגישה שההתלהבות מפעפעת בקרבי. אולי גם קצת קנאה. לא. הרבה מאוד קנאה. הרי קנאת סופרים מרבה חוכמה. לימודי הרפואה הארוכים והמתישים לא אפשרו לי לטעום אפילו מעט מטעמה של התורה המשמחת. אני מרגישה חסך עצום בקרבי, משנים שבהן החיים שלי לבשו חזות הישרדותית: קימה בחשכת לילה, כשרק הציפורים מצייצות דברי אהבה זו לזו, הנקה חפוזת של תינוק ישנוני, נשיקות על לחיים מגמגמות. נסיעה ברכב של אברך לכביש משמר איילון השכן וטיפוס על גשר האבנים העולה מעלה, לכביש מספר אחת, כשבעלי תומך בי מאחור כדי שאספיק להגיע לטרמפ הקבוע שלי, העוצר לי באדיבות מרובה בשולי הכביש.

הייתי טרודה מדי בלילות ליווי מלק

זין קריירה תלמידות וזין

המשפחה הלילה ומתחבב

ופה רק מתחילה ההרפתקה. מתנשפת אני מזדנבת לתוך הכיסא הצמוד לדלת של חדר השיבות, מקווה שלא רשמו את האיחור שלי, וצופה במסע העיניים היומי של המתמחה העייף. את עיניו הוא משפשף כשעל ראשו עפים טילים של ביקורת ושל חוכמה שלאחר מעשה. ועדת ביקורת, המורכבת מכסופי שיער, קמוטי מצח ועיני נץ, עטה באחת על הצעיר המסכן, שמציג את אירועי הלילה שחלף. למה לא ניתחת אותה? זועק אחד מכסופי השיער וחמורי הסבר. קולו רועם. תסתכלו על המוניטור העוברי. הוא מגלגל אותו וקצותיו משתפלים לאורך הרצפה. ירידות בדופק! אני סופר - אחת, שתיים, שלוש - השתגעת?! אתה מחכה להופיע בבתי משפט? המתמחה מחליק בכיסאו מטה-מטה. ראשו נשמט, רגליו קופצות בעצבנות ועיניו משדרות כהות של אדישות.

וזו רק תחילתו של יום שבו נתרוצץ מיולדת ליולדת, מתפירת אפיזיוטומיה להרכבת אינפוזיה, מקבלת לידת תאומים לניתוח קיסרי דחוף, מבדיקת אישה מדממת במיון נשים לטיפול באישה עם רעלת הריון במחלקת יולדות. שלושים ושש שעות רצופות ללא מנוחה, ללא מילוי הצרכים הביולוגיים הבסיסים על פי הפירמידה של מאסלו - אוכל, מנוחה, מקלחת חמה...

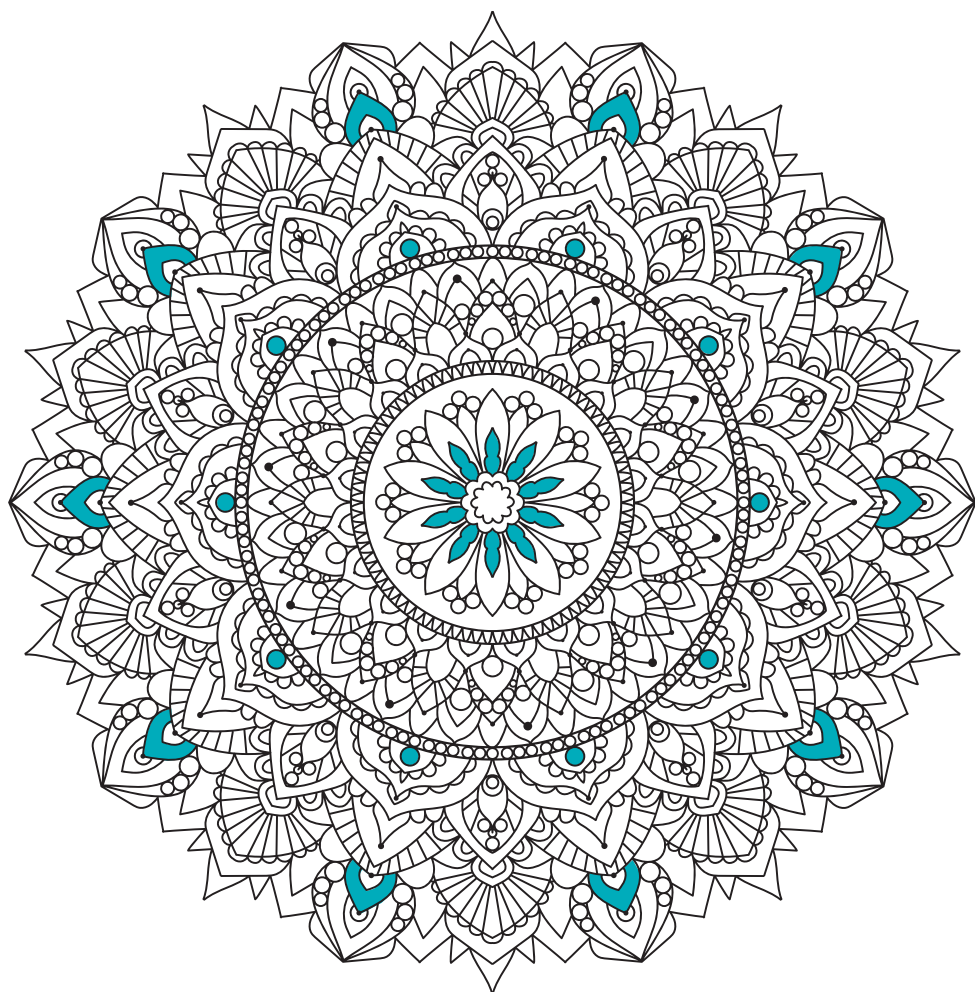

ואז לחזור הביתה בדרכים לא דרכים, בשעה לא שעה, כשחושך יורד והילדים חצי נמים בפיג'מות, חלקם לבושים בצבעים פסיכודליים ובתשלובת נהדרת ומזעזעת של פסים ונקודות. הם עטים עליו בחיבוקים ובנשיקות, וחוויות היומיים שחסרתי מבעבעות מתוכם. ואני? עפעפי הכבדים צונחים בלי משים. רק את המיטה אני מבקשת.

בימים ההם חייתי בחלום. רק לאחר שש שנות ההתמחות, והתפקחות איטית במהלך השנים הבאות, הגיעה היקיצה ממנו. ולמה אני חוזרת אחורה, לשעות האלה? כי היום מכרסם בי רעב עצום לתורה. ללימוד נשי במדרש ובפשט, להעמקה בפרשת השבוע וללימוד סוגיות בהלכה וברפואה. במהלך השנים למדתי קצת עם האיש, אך היו אלה נגיעות קצרות, והוא בדרך כלל התייאש ממני כשהתחלתי להירדם מול עיניו.

למי היה זמן ללימוד תורה? להתרענן ממים חיים על נפש חפצה? הייתי טרודה מדי ביצירת שיווי משקל בין קריירה תובענית ובין המשפחה הגדלה ומתרחבת. ואולי הנפש לא ביקשה להתמלא אז? אולי התקופה הייתה אחרת, ולא הייתה פריחה כל כך מלבבת של מדרשות לנשים, של לימוד תורה מעמיק, שמגיע מאהבת ה' גדולה ומביא להעמקה בטעמי מצוותיו? ❁

אזכור את החלום בקופת ההתמחות

כשהייתי צעירה בשנים ומתמחה צעירה בגינקולוגיה הייתי מעיינת בלוח השנה וסופרת כמה חגים יש בחודש הקרוב. הייתי מנסה לחשב בראשי כמה תורנויות צפויות לי במהלך החגים.

האמת היא שזה היה קשה מאוד, ולתחושת ההחמצה הגדולה נוספה השאלה איפה תחגוג המשפחה בלעדיו. ככל שהמשפחה גדלה השאלה נעשתה מורכבת יותר ויותר. רק שלא יתנו לי ראש השנה... גרנו מחוץ לתחום שבת דאורייתא, כך שלא הייתה לי אפשרות לחזור הביתה, וכך הייתי עלולה 'להיתקע' בבית החולים לפחות יומיים רצופים של חג. לבד, רחוקה מהמשפחה, מהתפילות בישיבה ומאווירת הימים הנוראים.

העגמומיות פושה בי כשאני נזכרת באחד מערבי חג סוכות, חג שאני מחבבת במיוחד (אולי כי אני חוגגת בו יום הולדת?) הייתי תורנית בחדר לידה, ובין לידה ללידה ניסיתי לתת הוראות בטלפון איך להכין את הקישוטים (מלאכה שגם היא חביבה עליי ביותר). ננזפתי על ידי התורן הבכיר, שהניד ראשו בזלזול בוטה על השטויות שמעסיקות אותי עכשיו.

ערב יום הכיפורים במחלקה. חיכיתי לתורן שיבוא להחליף אותי, אך הוא איחר קצת והגענו נשקה לרדת החג. כשנתקל

באכזבתי הוא לא הצליח להבין על מה המהומה. שאסע הביתה!
הכבישים ריקים כל כך, ממש תענוג. בלעתי את הדמעות
ונשארתי בבית החולים ביום הקדוש, שהשלים עבורי את כפרת
העוונות באופן מושלם.

אך כשזכיתי לחגוג את הימים הנוראים בבית - אז שררו שמחה
וששון ליהודים. נכנסה בי תחושת שחרור, תחושת התעלות.
זו הייתה חגיגה של בגדים חדשים לכולם. לבנות - שמלות
מלמלה תואמות בצבעים שונים, סרטים וגרביים חגיגיים,
ולבנים - כיפות חדשות, ציציות חדשות וחולצות לבנות בוהקות
מלובן. ברכות מושקעות שהילדים הכינו בגנים ובבתי הספר היו
מונחות במקומן, על צלחת מרכזית, כל אחת ממתנה לתשומת
הלב שתקבל לפי התור. ❀

❀
הייתי תורנית אחדר אידה, ובין אידה אידה ניסיתי את
הוראות בטלפון איך להכין את הקולטונים. נלפתי גא יד
התורן הזכיר, להניח האלו בלאלו בלטה גא הלטויות
למחסיקות אתי זכאיו

ברוך לרגל ברצונך

חדר לידה, בית החולים 'שערי צדק'. זהו בית החולים שבו ילדתי את רוב ילדיי, כך שאת החוויות העוצמתיות ביותר עלי אדמות חוויתי שם, בקומה תשע. אני זוכרת כל פרט ופרט מכל לידה כאילו היה זה רק אתמול. באיזה חדר כל אחד נולד, מה הייתה שעת הלידה המדויקת, מי הייתה המיילדת (כולן נהדרות!) כמה שקל התינוק בגרמים, איזה רופא ביצע את האפידורל הנכסף... אני חושבת שאנו, הנשים, זוכרות כל פרט במהלך הלידה מפני שזו החוויה המשמעותית ביותר בחיינו, כמו שהאיש זוכר את החוויות שעברו עליו בצבא כאילו הן אירעו רק אתמול. אני, בכל אופן, בוחרת להיות במקום שבו אני נמצאת. ברוך שעשני כרצוני.

כשהתחלתי את ההתמחות ברפואת נשים במרכז הרפואי 'שערי צדק' בירושלים היינו שתי נשים מתמחות בלבד, ושתינו עבדנו באופן מלא עד יום הלידה (זה היה מאוד נוח - פשוט פשטנו את חלוק הרופאה ולבשנו את חלוק היולדת). כמובן שלא חלמנו להאריך את חופשת הלידה מעבר לשמונים וארבעה הימים המוקצבים לכל יולדת על פי חוק. עד כדי כך הקפדנו, אני ושותפתי להתמחות, לשדר 'עסקים כרגיל' ולמזער את הפגיעה בעבודה במחלקה, שרק ביום שבו חזרתי מחופשת הלידה לאחר הולדת בתי היא הרשתה לעצמה ללדת את בתה, כאילו חיכתה שאחזור. כך לא עבר יום אחד בלי שלפחות אחת מאיתנו תתפקד במחלקה. ❀

יהיה סדר

צמד מילים כל כך עוצמתי.
שעת לילה מאוחרת. אני יושבת עם עפעפיים צנוחים מול ערמת
מיילים בלתי סלחנית.
באחד אני מבקשת להפסיק תרופה שמשתובבת בגוף האישה.
בשני אני מזמינה לביקור כדי לברר את טעמו של המחזור
המתעב.
בשלישי אני מתבשרת שהטיפול לא הביא עימו בשורה טובה
הפעם.

מה לעשות עכשיו, דוקטור?
תפסיקי את הטיפול ותמתיני למחזור.
אל תדאגי, יהיה בסדר, אני מוסיפה. תהיה לכם משפחה יפה.

כמה מאמץ זה דרש ממני? כלום.
אבל המילים האלה יתנו לה כוח להמשיך עם הטיפולים ולנצח.

לפני שנים התאשפזתי בשבת עם בתי הקטנה, שתיים עשרה
שעות לאחר שחזרנו יחדיו מבית החלמה לילדות. השלטים

לך הלוא האתקדק לוי טיפ

היה אולחוד - הספתי

דעת וכן הספתי מטוב

הצבעוניים שהילדים הכינו לכבודנו - ברוכות הבאות, מזל טוב - נשארו עלובים.

הילדה גנחה וליבי אמר לי, מסורת מימי עבודתי כרופאת ילדים בפגייה ובחדרי המיון של מחלקת ילדים, שזו גניחה שמבשרת רעות. הרמתי טלפון בשבת לדרוזי שגר בקיבוץ, ולתדהמת האיש ארזתי שני תיקים ויצאנו לדרך.

לאחר כשעה התינוקת שלשלה את כל קרביה והקיאה כמויות גדולות של חלב אם על כל מי שהתקרב אליה. החיתולים נגמרו והאחות אמרה שאין הקצבה, שאלך ואקנה (בשבת!) חיתול.

לא היה עמוד אינפוזיה, אז התבקשתי לטפל ביד אחת בילדה משלשלת עם חום גבוה והקאות, להניק אותה, ובידי השנייה להחזיק את האינפוזיה. תוך זמן קצר נגמר לי החלב, כי לא הייתי זכאית לארוחה, והביאו לנו תחליף חלב שפג תקפו (לילדה עם זיהום חמור במעיים...)

הייתי חסרת אונים ודאגתי מאוד. זו לא הילדה הראשונה שילדתי, אך מעולם לא נתקלתי במציאות מורכבת כל כך. מה

גם שהידע הרפואי שלי לא הוסיף שלוה. גם הגיל המתקדם שלי כאם היה לי לרועץ - הוספתי דעת וכך הוספתי מכאוב.

ואז עברה סטאז'רית צעירה בשנים, רופאה שעבדה תחתיי, וחייכה אליי בחיוך שובה לב. היא הניחה יד רכה על כתפי השמוטה, אמרה בקול רך: חנה, יהיה בסדר, והמשיכה בדרכה. בן רגע הזדקפתי. הרגשתי זרם חם ונעים מזדחל לאורך גופי. נשמתי נשימה עמוקה ונרדמתי.

כמה הכרת הטוב יש לי על שלוש המילים האלה.

כמה עוצמה הייתה בהם ברגע המסוים הזה בחיי. כמה כוח שאבתי מהן.

וכך גררתי איתי את התובנות מהחווייה האישית לחיים המקצועיים.

אפקט הפרפר? אולי.

ואולי זה ביטוי מעומק הלב של הרגשה כלפי המטופל ש'עימו אנוכי בצרה'. ❀

